

Заклад вищої освіти «Український католицький університет»

Факультет наук про здоров'я

Кафедра психології та психотерапії

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

**Особливості перфекціонізму в осіб з різним стилем
батьківського виховання**

Виконала: студентка 4 курсу,
групи ЗПС-19Б спеціальності 053
Психологія

Мошовська О. В.
(прізвище та ініціали)

Керівник: доцент кафедри
психології і терапії, кандидат
психологічних наук

Пилат Н. І.
(прізвище та ініціали)

Львів – 2023

РЕФЕРАТ

Особливості перфекціонізму у осіб з різними стилями батьківського виховання: 3 ч, 51 ст, 9 т., 1. рис., 10 д. , 59 джерел.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: авторитарний стиль виховання перфекціонізм, нарцистичний перфекціонізм, самоефективність, самокритичний перфекціонізм, стилі батьківського виховання.

Рівень перфекціонізму у людей став вищим, ніж раніше. Однак досі не відомо, які саме фактори є визначальними у його розвитку. Важливими серед них є соціальні чинники, зокрема виховання батьків. Мета цього дослідження – встановити особливості перфекціонізму у людей з різними стилями батьківського виховання. Для цього було створено опитування, яке містило в собі 4 методики. Його пройшло 252 респондентів. Було встановлено, що значну роль у вираженості перфекціонізму має авторитарний стиль виховання. Також було знайдено відмінності у показнику перфекціонізму серед жінок з різними стилями виховання окремо матері та батька. Серед чоловіків таких відмінностей не було. Отримані результати підтверджують попередні дані про значимість стилю виховання у розвитку перфекціонізму. Також дані можуть бути важливими при розробці програм запобіганню високого перфекціонізму для батьків, педагогів та психологів.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1	6
ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОБЛЕМИ	6
1.1 Визначення поняття перфекціонізму та основні підходи до його вивчення	6
1.2 Поширеність, переваги та наслідки перфекціонізму	7
1.3 Чинники перфекціонізму	8
1.4 Стиль батьківства як фактор перфекціонізму	9
1.5 Теоретична модель та гіпотези дослідження	11
Висновок I розділу	12
РОЗДІЛ II	13
МАТЕРІАЛИ ТА ПРОЦЕДУРИ ДОСЛІДЖЕННЯ	13
2.1 Опис процедури дослідження	13
2.2 Методи та методики дослідження	13
2.3 Група досліджуваних	14
2.4 Етичні засади проведення досліджуваних	14
2.5 Аналіз даних	14
Висновки до другого розділу	15
РОЗДІЛ III	17
ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ	17
3.1 Характеристика учасників дослідження за рівнем перфекціонізму, самоефективності та видами батьківського виховання	17
3.2 Роль стилів батьківського виховання у вираженості перфекціонізму.	18
3.3 Відмінності у показнику загального перфекціонізму між різними стилями виховання батька та матері у чоловіків та жінок	19
3.4 Зв'язок різних видів перфекціонізму зі самоефективністю	21
3.5 Дискусія результатів	21
3.6 Обмеження та перспективи дослідження	24
Висновки до III розділу	24
ВИСНОВКИ	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28
ДОДАТКИ	34

ВСТУП

Перфекціонізм як стиль життя? Люди стали більшими перфекціоністами за останні 40 років в порівнянні з попередніми десятиліттями. Такі результати лонгітюдного дослідження на 40 000 людей з 80-х по 2016 р. (Curran & Hill, 2017). Перфекціонізм в загальному прийнято вважати прагненням людини ідеально виконувати завдання самій, або вимогою, щоб це досконало робили інші (Hollender, 1965). Є багато факторів перфекціонізму, у цій роботі найбільше уваги буде приділено соціальним, а саме – батьківському вихованню дитини. Найвідоміша типологія батьківського виховання містить в собі 4 стилі: авторитарний – високий рівень контролю батьків та низький рівень підтримки; авторитетний – високий рівень контролю батьків та водночас високий рівень підтримки; дозвільний – низький рівень контролю та високий рівень підтримки і нехтуючий – низький рівень контролю та низький рівень підтримки (Baumrind, 1978). Кожен з цих стилів корелює з певними компонентами перфекціонізму (Hibbard & Walton, 2014b; Walton et al., 2018; Yıldız et al., 2020). Однак, ще не має достатньо досліджень, які б показували чіткий зв'язок між стилем виховання та видами перфекціонізму. Більшість робіт про таку кореляцію були проведені в США та Південній Кореї. Також є мало досліджень, які б вивчали перфекціонізм дітей у контексті батьківського виховання окремо матері та окремо батька. Відповідно метою цього дослідження є встановити особливості перфекціонізму у людей з різними стилями батьківського виховання.

Об'єктом дослідження є перфекціонізм. **Предмет дослідження** – особливості перфекціонізму в осіб з різним стилем батьківського виховання

Завдання:

1. Проаналізувати підходи до розуміння перфекціонізму та стилів батьківського виховання.
2. Підібрати психодіагностичний інструментарій для вивчення видів перфекціонізму та стилів батьківського виховання.
3. Визначити роль та проаналізувати відмінності стилів батьківського виховання у формуванні різних видів перфекціонізму.
4. Встановити особливості зв'язку між видами перфекціонізму та самоєфективністю.
5. Проаналізувати можливі причини отриманих результатів.

Гіпотези:

1. Стиль батьківського виховання має значну роль у вираженості перфекціонізму.
2. Існують відмінності у показнику загального перфекціонізму між різними стилями виховання батька та матері у чоловіків та жінок.
 - а) Існують відмінності у показнику загального перфекціонізму між різними стилями виховання батька та матері серед чоловіків
 - б) Існують відмінності у показнику загального перфекціонізму між різними стилями виховання батька та матері серед жінок.
3. Перфекціонізм безпосередньо пов'язаний з такою особистісною властивістю як самоефективність.

Методи дослідження: Теоретичні: аналіз та синтез. Емпіричні: опитування. Методики: Велика тривимірна шкала перфекціонізму (Smith et al., 2016b; Грубі, 2018), Шкала загальної самоефективності (Schwarzer, R., & Jerusalem, M., 1995; Галецька, І., 2002), Опитувальник стилю батьківського виховання (Buri, J. R., 1991)., Авторська анкета. Статистичні: описова статистика, порівняльний, кореляційний та регресійний аналізи.

Теоретична значущість: результати цієї роботи доповнюють знання про явище перфекціонізму та роль стилів батьківського виховання у його вираженості. Окремо обговорюється роль матері у формуванні перфекціонізму у жінок.

Практична значущість: отримані дані можуть допомогти іншим науковцям у подальших дослідженнях. Окрім того результати будуть цінними для психологів, батьків та педагогів, які прагнуть попередити чи зменшити рівень перфекціонізму у дітей та дорослих.

Група досліджуваних: дослідження проводилося протягом квітня 2023 року в Україні. Загалом участь взяло 252 людей (45 ч. та 207 ж.), віком від 18 до 74 років. 179 досліджуваних виховували обоє батьків. З етичними засадами цього дослідження кожен з учасників був ознайомлений.

Структура та обсяг: Робота складається зі вступу, трьох частин, висновків, списку використаних джерел (59 найменувань) та 10 додатків. У роботі є 9 таблиць та 1 рисунок. Загальний обсяг роботи - 51 сторінка, з яких основного тексту 24 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОБЛЕМИ

1.1 Визначення поняття перфекціонізму та основні підходи до його вивчення

Дискусії щодо перфекціонізму у психологічній площині сягають ще минулого століття. Більшість тодішніх дослідників не називали свої концепти перфекціонізмом, однак були дуже близькі до того. Першими були психоаналітики. Якщо копати глибоко, то витоками перфекціонізму можна назвати «Супер-его» З. Фрейда як комплекс ідеалізованих норм особистості (Фройд & Тарашук, 2015). Згодом більш схожу до перфекціонізму ідею почав розвивати А. Адлер. Він ввів поняття «*прагнення до переваги*», яке вважав головною мотивацією в житті кожної людини (Adler & Wolfe, 1965). У свою чергу інші напрямки психології не пасли задню. Так, А. Маслоу, представник гуманістичної психології, у своїй ієрархії потреб головною вважав «*самоактуалізацію*» або «*самовираження*», тобто бажання людини якомога більше розвинути свої можливості (Maslow, 1970). А перші, хто почав типологію перфекціонізму були когнітивно-поведінкові психотерапевти – Г. Флетт та його колеги (Flett et al., 1992). Отже, обговорення перфекціонізму розпочалося давно, хоч саме поняття не було одразу чітко окреслено.

Сучасне уявлення про перфекціонізм є більш комплексним та складним. М. Холлендер був перший, хто ввів поняття перфекціонізму і визначив його «як вимогу до себе чи до інших виконувати завдання на більш високому рівні, ніж того вимагає ситуація» (Hollender, 1965). Згодом Д. Гамачек виділив два типи перфекціонізму: *нормальний*, при якому людина встановлює досяжні цілі та отримує задоволення від їх виконання, та *невротичний*, при якому поставлені цілі важко досягнути, і тому людина часто незадоволена собою (Hamachek, 1978). Дослідник Р. Фрост з колегами розробили багатовимірну модель структури перфекціонізму, яка має шість показників: *занепокоєння щодо помилок* (concern over making mistakes), *високі особисті стандарти* (high personal standards), *сприйняття високих батьківських очікувань* (the perception of high parental expectations), *сприйняття високої батьківської критики* (the perception of high parental criticism), *сумніви щодо якості своїх дій* (the doubting of the quality of one's actions) та *надання переваги порядку та організації* (a preference for order and organization) (Frost, 1990). Найбільш відому типологію перфекціонізму запропонували Г. Флетт з колегами, де автори

розрізняють три види перфекціонізму (Flett, 1992). Перший – це *перфекціонізм орієнтований на себе* (self-oriented perfectionism) включає в собі високі стандарти та постійну мотивацію на досягнення власної ідеальності. Другий вид – це *перфекціонізм орієнтований на інших* (other-oriented perfectionism), що визначається як тенденція людини очікувати, що інші будуть досконалими. І останній третій вид – це *соціально-приписаний перфекціонізм* (socially prescribed perfectionism) є уявленням людини про те, що інші люди очікують від неї бути ідеальною (Карамушка & Грубі, 2016). Таким чином, поняття перфекціонізму досі досліджується, воно є неоднорідним і має розглядатися з різних сторін.

1.2 Поширеність, переваги та наслідки перфекціонізму

Сучасне покоління страждає від перфекціонізму більше за попередні. Це доводить низка робіт, серед яких є лонгітюдне дослідження, яке тривало 27 років. Професори Т. Керран та А. Хілл досліджували 41 641 студентів за допомогою шкали багатовимірного перфекціонізму (Hewitt et al., 1991). Результати вказали на те, що показники усіх трьох видів перфекціонізму (орієнтованого на себе, орієнтованого на інших та соціально-приписаного) у досліджуваних лінійно збільшувалися (Curran & Hill, 2019). В інших роботах поширеність перфекціонізму серед респондентів сягала від 25% до 46% від усієї вибірки (Alanna et al., 2022; Richardson et al., 2021; Stornæs et al., 2019; Kabantseva & Omelchenko, 2019; Pentith et al., 2021). Отож, питання перфекціонізму є як ніколи є актуальним.

Як вже зазначалося, перфекціонізм є багатовимірним, та як і будь-який інший феномен, має свої переваги та недоліки. До переваг можна віднести наступне: досліджувані зі здоровим перфекціонізмом демонструють вищі показники позитивних характеристик у порівнянні з нездоровими перфекціоністами та неперфекціоністами (Stoeber & Otto, 2006). Високий рівень організаційного перфекціонізму значно знижує рівень депресивного афекту (Lynd-Stevenson & M. Hearne, 1999). Науковець Огуз-хан у своїй роботі доводить, що позитивний перфекціонізм був фактором загального розвитку кар'єри (Oğuzhan, 2018). До негативних аспектів можна віднести те, що дезадаптивний перфекціонізм є пов'язаний з депресією, тривожністю (Zhang et al., 2021; Karababa, 2020; Bieling et al., 2004). Також негативний перфекціонізм має вагомі показники кореляції з емоційним вигоранням (Ding et al., 2019; Seong et al., 2021; Madigan et al., 2016). Мета-дослідження, у якому описувалося

понад 50 робіт, з яких 20 лонгітюдних, доводить, що існує чіткий зв'язок між перфекціонізмом та розладами харчової поведінки (Vacca et al., 2020). А дезадаптивна форма перфекціонізму пов'язана з дезадаптивною формою прокрастинації (Sederlund et al., 2020; Kurtovic et al., 2019). Отже, перфекціонізм має як позитивні, так і негативні наслідки на життя людей, однак оскільки він є топологічним, то зв'язки з іншими феноменами потрібно шукати до окремих його видів, а не загального поняття.

1.3 Чинники перфекціонізму

Знаючи наслідки перфекціонізму, важливо знати його причини. Серед чинників можна виділити біологічні, психологічні та соціальні, кожен з них робить вагомий внесок у виникнення перфекціонізму. До біологічних чинників входить генетична схильність. Спадковість перфекціонізму у своїй роботі з 1000 близнюків доводять Тоззі з колегами, де зв'язок був знайдений за шкалами «особисті стандарти» та «сумніви щодо дій» (Tozzi et al., 2004). У дослідженні іспанських близнюків результати показали, що генетична спадковість перфекціонізму орієнтованого на себе становила 23-30%, а соціально-приписаного – 39-42% (Iranzo-Tatay et al., 2015). Ще одним важливим біологічним фактором є стать, однак наразі немає єдиної думки стосовно її впливу. Більшість досліджень говорять, що суттєвої різниці між статями у показниках перфекціонізму нема (Rivière & Douilliez, 2017; Sherry et al., 2014). Однак, є роботи, у яких зазначається, що у жінок, перфекціонізм орієнтований на себе зустрічається частіше, а також у них вищі показники перфекціонізму у сфері хатньої роботи (Richardson & Gradisar, 2020; Stoeber & Stoeber, 2009b). Вік як фактор також не є суттєвим, хоча може грати роль у конкретних сферах життя (Stoeber & Stoeber, 2009b; Sherry et al., 2013). Отож, біологічні фактори перфекціонізму ще не є достатньо вивченими і потребують подальших досліджень.

Багато досліджень було проведено стосовно психологічних факторів перфекціонізму, особливо особистісних рис. Деякі науковці стверджують, що усі риси «Великої п'ятірки», окрім добросовісності, мають значну кореляцію з перфекціонізмом (Vojanić et al., 2018). Буркас і Крецу у своєму дослідженні підтверджують зв'язок між невротизмом та перфекціонізмом (Burcaş & Creţu, 2021). Також незамінним компонентом перфекціонізму є мотивація. До прикладу, у роботі корейських науковців йдеться про те, що внутрішня мотивація корелює з перфекціонізмом орієнтованим на себе, а зовнішня

мотивація з соціально-приписаним перфекціонізмом (Chang et al., 2015). Окремі мотиви у своєму дослідженні описувала Т. Завада, де певний мотив корелював з високим, середнім чи низьким рівнем перфекціонізму (Завада, 2016). І ще одним психологічним фактором можна назвати самоефективність. Так, дослідники Ю та інші встановили, що існує обернений зв'язок між соціально-приписаним перфекціонізмом та академічною самоефективністю (Yu et al., 2016). У ще одному дослідженні самоефективність мала позитивну кореляцію з адаптивним перфекціонізмом і негативну з дезадаптивним (Kurtovic et al., 2019). Таким чином, психологічні чинники, такі як особистісні риси, мотивація та самоефективність людини є важливими факторами перфекціонізму.

Одними з найважливіших чинників є соціальні. Серед них особливо важливим є фактор виховання батьків. Результати багатьох досліджень вказують на те, що несприятливе батьківське виховання корелює з перфекціонізмом дитини (Ko et al., 2019; Chernova & Bayer, 2014; Cook & Kearney, 2014; Walton et al., 2018). Більше того, перфекціонізм батьків через виховання може передатися їхнім дітям (Carmo et al., 2021; Cook & Kearney, 2014; Zavada, 2016;). Не менш важливе є і зовнішнє середовище, зокрема школа, університет та робота, де вимоги ставляться не лише до самого себе, а й від інших людей. Дослідження говорять, що існує значущий зв'язок між перфекціонізмом та академічними досягненнями (Madigan, 2019; Stoeber & Rambow, 2007b). Також перфекціонізм корелює з кар'єрним стресом (You & Yoo, 2021; Zhang et al., 2021). Велике робоче навантаження може сприяти перфекціонізму та в сумі призвести до трудоголізму (Girardi et al., 2018). Отож, соціальні фактори є значущими у виникненні перфекціонізму, особливо батьківське виховання.

1.4 Стиль батьківства як фактор перфекціонізму

Усі аспекти батьківського виховання складно окреслити, тому науковці часто досліджують саме стиль батьківського виховання. Д. Баумрінд (Baumrind, 1978) описала одну з найвідоміших класифікацій стилів батьківства, яку згодом науковці Е. Маккобі та Дж. Мартін вдосконалили та доповнили. Загалом вони виділили 4 стилі батьківства: авторитарний, авторитетний, дозвільний та нехтуючий (Maccoby & Martin, 1983). *Авторитарний стиль батьківства* характеризується суворою дисципліною батьків, яку мають дотримуватися діти, між батьками та дитиною мало спілкування, правила, вимоги та очікування не обговорюються, за помилки дитину карають. *Авторитетний стиль*

батьківства містить такі характеристики: між батьками та дітьми близькі і водночас виховні стосунки, у дитини є чітке розуміння правил, вимог та очікувань, замість покарання – дисципліна, дитина не боїться спілкування з батьками та може вільно з ними говорити на різні теми. *Дозвільний стиль батьківства* характеризується близькими стосунками з дитиною, не великою вимогливістю та очікуваннями батьків, правила обмежені, дисципліна рідко дотримується. У *нехтуючому стилі батьківства* батьки не сильно залучені у життя дитини, зазвичай вони задовольняють головні фізичні потреби такі як харчування, житло, освіта, дисципліни немає, як і очікувань, правил чи вимог до дитини.

Окрім теорії Баумрінд науковці часто використовують теорію прив'язаності. Її автори Дж. Боулбі та М. Ейнсворт виділили два типи прив'язаності: безпечну та небезпечну (Bowlby & Ainsworth, 1979). *Безпечна прив'язаність* формується у дитини, яка отримувала достатньо турботи від батьків, була впевнена, що коли треба їй прийдуть на допомогу, вона у надійних руках. *Небезпечна прив'язаність* у свою чергу ділилася ще на три типи. Перший тип *тривожно-унікаюча прив'язаність*, формується у дітей, батьки яким не давали емоційної підтримки та залишали зі своїми переживаннями на самоті. Другий тип *тривожно-амбівалентна прив'язаність* є у людей, в дитинстві яких батьки були непослідовні, то вони були поряд, то раптом кудись зникли, тому в дитині їм було складно на них покластися. І останній тип *дезорганізована прив'язаність* формується у дітей через непостійність та жорстокість батьків. Дитина не просто не може довіряти, а й взагалі боїться своїх батьків. Таким чином, є декілька класифікацій стилів батьківства, і важливо досліджувати їхні зв'язки з перфекціонізмом.

Важливість батьківського виховання у виникненні перфекціонізму не можна недооцінювати. Д. Гамачек звертав увагу на вимогливих батьків, та стверджував, що страх дитини не задовольнити інших та бути не прийнятою ними породжує перфекціонізм (Hamachek, 1978). Г. Фрост з колегами у своєму відомому опитувальнику перфекціонізму окремо виділили декілька шкал стосовно критики та вимогливості батьків (Frost et al., 1990). Г. Флет з іншими науковцями проводили дослідження щодо зв'язку між перфекціонізмом та авторитарним стилем батьківства та виявили, що він позитивно значущий (Flett et al., 1995). Серед більш сучасних досліджень була робота Д. Хіббард та Г. Волтон, де авторитарний стиль батьківства був пов'язаний з меншими показниками переживання критики та меншими сумнівами щодо своїх здібностей (D. Hibbard & G. Walton, 2014b). Авторитарний та нехтуючий стилі виховання мають зв'язок з дезадаптивними формами

перфекціонізму (Walton et al., 2018). У мета-аналізі 45 робіт було виявлено, що усі стилі батьківства, окрім дозвільного, мають взаємозв'язок з перфекціоністичними прагненнями (Yıldız et al., 2020). Є дослідження, у яких доводять, що і дозвільний стиль батьківства корелює з перфекціонізмом (Azizi & Besharat, 2011). Отож, стиль батьківського виховання є немало важливим чинником перфекціонізму.

1.5 Теоретична модель та гіпотези дослідження

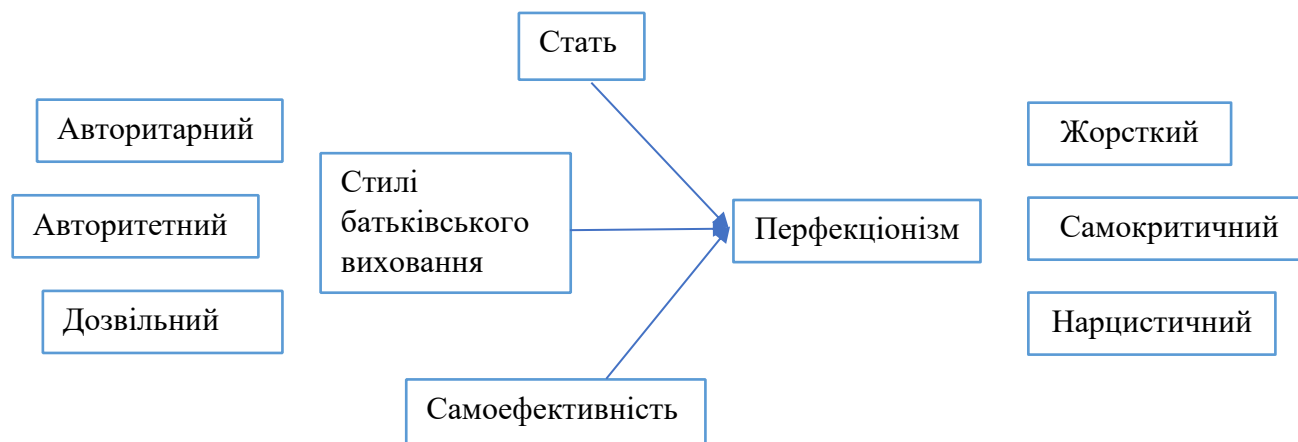

Рис 1.1 Теоретична модель дослідження

Згідно з даними попередніх досліджень різні види перфекціонізму детермінуються стилями батьківського виховання (Hibbard & Walton, 2014b; Walton et al., 2018; Yıldız et al., 2020). Відповідно у Гіпотезі 1 припускається, що така детермінація буде знайдена.

У попередніх роботах було вказано, що перфекціонізм може передаватися від батьків до дітей (Carmo et al., 2021; Zavada, 2016; Cook & Kearney, 2014), а також те, що у жінок частіше зустрічається соціально-приписаний перфекціонізм (Richardson & Gradisar, 2020; Stoeber & Stoeber, 2009b) У гіпотезі 2 і 3 припускається, що будуть наявні відмінності по показнику перфекціонізму у жінок з різними стилями виховання, а також у чоловіків з різними стилями виховання.

У гіпотезі 4 припускаються, що показник самоефективності має обернений зв'язок з перфекціонізмом, відповідно до даних досліджень Куртович та інших (Kurtovic et al, 2019) та Ю з колегами (Yu et al., 2016).

Висновок I розділу

Тема перфекціонізму є достатньо вивченою. Основна більшість досліджень є іноземними, особливо під час 2010-х. Немало є і мета-досліджень, які охоплюють по 40 робіт кожен. Дослідження перфекціонізму відбувається з різних аспектів, вивчаються фактори, переваги, недоліки та наслідки. Однак немає ще достатньо інформації стосовно такого чинника перфекціонізму як стать. Цікаво також би було дослідити зв'язок окремо материнського та батьківського стилю виховання з перфекціонізмом доньок та синів, поки такої інформації дуже мало. В Україні досліджень на тему факторів перфекціонізму проводилося лише декілька, тому важливо доповнювати ці знання. Саме тому метою цієї роботи є визначити особливості перфекціонізму з різними стилями батьківського виховання на українській вибірці.

РОЗДІЛ II

МАТЕРІАЛИ ТА ПРОЦЕДУРИ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1 Опис процедури дослідження

Емпіричне дослідження проходило у квітні 2023 року за допомогою Google Forms. Загалом форма містила 4 методики, які склали 122 запитання. Усі дані аналізувалися в Excel та Statistica 8.0.

2.2 Методи та методики дослідження

Дослідження проводилося методом ретроспективного опитування та містило 4 методики.

1. **Велика тривимірна шкала перфекціонізму (The Big Three Perfectionism Scale)** створена дослідниками М. Сміт, Д. Саклофске, Дж. Стобер, С. Шеррі для визначення загального рівня перфекціонізму та його типів: *жорсткого* – висока вимогливість до себе, недопущення помилок у своїй діяльності; *самокритичного* – постійна самокритика, сумніви у власних діях та рішеннях; *нарцистичного* – претензійність, постійна критика та вимоги до інших (Smith et al., 2016). Українською був адаптований Т. В. Грубі на групі викладачів (350 людей), коефіцієнт надійності (α) для опитувальника дорівнює 0,9 (Грубі, 2018). У цьому дослідженні опитувальник використовувався для визначення рівня перфекціонізму досліджуваних, а також його ширшого бачення завдяки багатьох шкал, яких є 10.
2. **Шкала загальної самоефективності (The General Self-Efficacy Scale (GSE))**, автори якої є Р. Шварцер і М. Єрусалим (Schwarzer & Jerusalem, 1995), була створена для оцінки загального відчуття самоефективності. Українська версія опитувальника була розроблена І. Галецькою (Галецька, 2003), дані про надійність відсутні. У цьому дослідженні коефіцієнт $\alpha = 0,87$. Шкала містить 10 запитань. Цей опитувальник був обраний для вимірювання показника самоефективності та пошуку його кореляції з перфекціонізмом.
3. **Опитувальник стилю батьківського виховання (Parental Authority Questionnaire)** був розроблений Дж. Бурі (Buri, 1991) для вимірювання стилів батьківського виховання: дозвільного, авторитарного та авторитетного. Української версії немає, тому був

здійснений авторський переклад та проведена перевірка на надійність. Коефіцієнт альфа Кронбаха (α) для шкали стилю батьківського виховання матері становив 0,8. Для шкали батьківського виховання батька $\alpha=0,95$. Усього опитувальник містить 3 шкали та 30 запитань. В загальну анкету було подано 2 версії опитувальника, одна про матір досліджуваного, інша про батька.

- 4. Авторська анкета** була додана до опитувальника для збору загальної інформації. Туди входили запитання про вік, стать, сімейний стан, наявність дітей, та структуру сім'ї.

2.3 Група досліджуваних

Участь в опитуванні взяло 252 людини, з яких 45 чоловіків та 207 жінок. Більшість респондентів є одруженими (58%), не мають дітей (40%), є найстаршими дітьми в сім'ї (40%), виховувалися і мамою, і татом (70%). Детальніше див. у додатку Д.

Таблиця 2.1

Характеристика групи досліджуваних

Група	N	Стать		Вік	
		Чоловіки N (%)	Жінки N (%)	Діапазон	Сер. зн. (ст. відх.)
Дорослі особи	252	45 (18%)	207(82%)	18-74	36 (12)

2.4 Етичні засади проведення досліджуваних

Усі учасники дослідження були повідомлені про конфіденційність результатів та використання їх лише для загальної статистики. Досліджуванні надали інформовану згоду про участь в опитуванні. Приклад інформованої згоди на участь в опитуванні див. у додатку Е.

2.5 Аналіз даних

У цій роботі для аналізу даних використовувалася Statistica 8.0 та Excel. Загалом було зроблено 3 гіпотези:

Гіпотеза 1. Стиль батьківського виховання має значну роль у вираженості перфекціонізму.

Для перевірки цієї гіпотези був проведений регресійний аналіз між шкалами загального, самокритичного, жорсткого та нарцистичного перфекціонізму та шкалами батьківського стилю виховання, окремо матері та батька: авторитарного, авторитетного та дозвільного. Регресійний аналіз проводився на вибірці тих, кого виховували обоє батьків.

Гіпотеза 2. а) Існують відмінності у показнику загального перфекціонізму між різними стилями виховання батька та матері серед чоловіків. б) Існують відмінності у показнику загального перфекціонізму між різними стилями виховання батька та матері серед жінок.

Для перевірки 2 гіпотези був проведений порівняльний та регресійний аналізи між шкалою загального перфекціонізму та шкалами стилів батьківського виховання, окремо батька і матері: авторитарного, авторитетного та дозвільного. Показники були розділені на дві групи за шкалою стать: чоловік та жінка. Порівняльний аналіз проводився двічі для двох вибірок: усіх респондентів та респондентів, яких виховували обоє батьків. Оскільки у першому випадку не всі шкали були гомогенними, використовувався критерій Краскелла-Уолліса. У другому випадку усі шкали були гомогенними, для роботи використовувався однофакторний дисперсійний аналіз.

Гіпотеза 3. Перфекціонізм безпосередньо пов'язаний з такою особистісною властивістю як самоефективність.

Для перевірки цієї гіпотези проводився кореляційний аналіз серед шкали загальної самоефективності та шкал перфекціонізму: загального, жорсткого, самокритичного і нарцистичного. Оскільки більшість шкал не узгоджувалися з нормальним розподілом, для аналізу використовувався критерій рангової кореляції Спірмена.

Висновки до другого розділу

Як і більшість робіт на цю тему дане дослідження було крос-секційним. Воно проводилося у Google forms у вигляді опитувальника, де було 4 методики: Велика тривимірна шкала перфекціонізм, Шкала загальної самоефективності, Опитувальник стилю батьківського виховання і авторська анкета. Також був здійснений власний переклад Опитувальника стилю батьківського виховання та проведений аналіз його надійності. Загалом участь в опитуванні взяло 252 респондента, 207 жінок та 45 чоловіків, віком 18-74 р. Результати отримані з української вибірки та, що не менш важливо, за допомогою

методик, які обширно та детально описують явища, які тут досліджуються. Аналіз результатів був здійснений у програмах Excel та Statistics 8.0. Для перевірки гіпотез використовувалися регресійний, кореляційний та порівняльний аналізи.

РОЗДІЛ III

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

3.1 Характеристика учасників дослідження за рівнем перфекціонізму, самоефективності та видами батьківського виховання

Для початку роботи з гіпотезами необхідно було визначити рівень перфекціонізму досліджуваних, а також рівень самоефективності та стилі батьківського виховання. Обрахування відбувалося на двічі: на всій вибірці та на лише тих, кого виховували обоє батьків. Значимих відмінностей по цих шкалах між двома вибірками не було знайдено (Табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Характеристика групи досліджуваних за рівнем перфекціонізму, самоефективності та видами батьківського виховання

	Уся вибірка	Ті, кого виховували обоє батьків
Перфекціонізм	Загальний: - Низький рівень – 44% - Середній рівень – 30% - Високий рівень – 26% Жорсткий - Низький рівень – 50% - Середній рівень – 26% - Високий рівень – 24% Самокритичний - Низький рівень – 30% - Середній рівень – 36% - Високий рівень – 34% Нарцистичний - Низький рівень – 43% - Середній рівень – 46% - Високий рівень – 11%	Загальний: - Низький рівень – 45% - Середній рівень – 28% - Високий рівень – 27% Жорсткий - Низький рівень – 51% - Середній рівень – 25% - Високий рівень – 24% Самокритичний - Низький рівень – 34% - Середній рівень – 33% - Високий рівень – 33% Нарцистичний - Низький рівень – 38% - Середній рівень – 32% - Високий рівень – 30%
Самоефективність	Низький рівень – 51 % Високий рівень – 49%	Низький рівень – 63 % Високий рівень – 37%
Стилі батьківського виховання	Авторитарний матері – 46% Авторитетний матері – 30% Дозвільний матері – 16%	Авторитарний матері – 47% Авторитетний матері – 28% Дозвільний матері – 15%

	Невизначений матері – 8%	Невизначений матері – 10%
	Авторитарний батька – 36%	Авторитарний батька – 38%
	Авторитетний батька – 20%	Авторитетний батька – 20%
	Дозвільний батька – 16%	Дозвільний батька – 13%
	Невизначений батька – 28%	Невизначений батька – 29%

3.2 Роль стилів батьківського виховання у вираженості перфекціонізму.

Для перевірки гіпотези, чи є роль батьківського виховання у вираженості загального перфекціонізму використовувався регресійний аналіз між шкалами стиль виховання матері, стиль виховання батька та шкалами загального, жорсткого, самокритичного та нарцистичного перфекціонізму. Аналіз проводився лише тих, кого виховували обоє батьків (N=179).

Таблиця 3.2

Результати регресійного аналізу за шкалою загального перфекціонізму
 $R = ,3$ $R^2 = ,07$ Adjusted $R^2 = ,06$

	Beta	p-level
Авторитарний матері	0,18	0,01
Авторитарний батька	0,14	0,06
Авторитетний матері	-0,1	0,19

Роль стилів батьківського виховання у вираженості загального перфекціонізму становить 7% за коефіцієнтом R^2 (Табл. 3.2). Значущий показник є між шкалою загального перфекціонізму та авторитарного стилю батьківства матері.

Таблиця 3.3

Результати регресійного аналізу за шкалою жорсткого перфекціонізму
 $R = ,2$ $R^2 = ,03$ Adjusted $R^2 = ,02$

	Beta	p-level
Дозвільний матері	-0,12	0,1
Авторитарний батька	0,11	0,2

Значущих результатів між шкалами жорсткого перфекціонізму та стилів батьківства не знайдено (Табл. 3.3).

Таблиця 3.4

Результати регресійного аналізу за шкалою самокритичного перфекціонізму
 $R = ,3$ $R^2 = ,06$ Adjusted $R^2 = ,05$

	Beta	p-level
Авторитарний батька	0,16	0,03
Авторитарний матері	0,13	0,09
Дозвільний матері	-0,9	0,24

За коефіцієнтом R^2 роль стилів батьківського виховання у вираженості самокритичного перфекціонізму є 6% (Табл. 3.4). Особливо важливі показники є між шкалами самокритичного перфекціонізму та авторитарного стилю виховання батька.

Таблиця 3.5

Результати регресійного аналізу за шкалою нарцистичного перфекціонізму
 $R = ,23$ $R^2 = ,05$ Adjusted $R^2 = ,03$

	Beta	p-level
Авторитарний матері	0,18	0,02
Дозвільний батька	0,1	0,19
Авторитарний матері	-0,9	0,27

Роль стилів батьківського виховання у вираженості нарцистичного перфекціонізму становить 5% за показником R^2 (Табл. 3.5). Значущий показник є між шкалою авторитарного стилю виховання матері та шкалою нарцистичного перфекціонізму.

Отже, гіпотеза частково підтверджена. Стиль батьківського виховання відіграє певну роль у вираженості перфекціонізму, зокрема загального, самокритичного та нарцистичного.

3.3 Відмінності у показнику загального перфекціонізму між різними стилями виховання батька та матері у чоловіків та жінок

Щоб перевірити гіпотезу, що серед чоловічої частини вибірки будуть відмінності за показником загального перфекціонізму між групами з різними стилями виховання матері та групами з різними стилями виховання батька використовувався порівняльний та регресійний аналізи на вибірці тих, кого виховували обоє батьків. Жодних статистично

значущих відмінностей не було знайдено у жодній з вибірок (Табл. 3.6; табл. 3,7). Таким чином, гіпотеза не підтвердилася.

Для перевірки гіпотези, що є статистично значущі відмінності серед жіночої частини вибірки за показником загального перфекціонізму між групами з різними стилями виховання матері та батька також проводилися порівняльний та регресійний аналізи. Розрахунки проводилися на вибірці тих, кого виховували обоє батьків.

Таблиця 3.6

Порівняльний аналіз за показником загального перфекціонізму на вибірці тих, кого виховували батьки, $p < ,05$	
Чоловіки	Жінки
Авторитарний матері - $p = 0,5$	Авторитарний матері - $p = 0,05$
Авторитетний матері - $p = 0,6$	Авторитетний матері - $p = 0,03$
Дозвільний матері - $p = 1$	Дозвільний матері - $p = 0,1$
Авторитарний батька - $p = 0,3$	Авторитарний батька - $p = 0,3$
Авторитетний батька - $p = 0,2$	Авторитетний батька - $p = 0,08$
Дозвільний батька - $p = 0,2$	Дозвільний батька - $p = 0,4$

Таблиця 3.7

Регресійний аналіз за показником загального перфекціонізму на вибірці тих, кого виховували батьки, $p < ,05$	
Чоловіки	Жінки
Авторитарний матері - $p = 1$	Авторитарний матері - $p = 0,01$
Авторитетний матері - $p = 0,2$	Авторитетний матері - $p = 0,9$
Дозвільний матері - $p = 0,6$	Дозвільний матері - $p = 0,4$
Авторитарний батька - $p = 0,5$	Авторитарний батька - $p = 0,2$
Авторитетний батька - $p = 0,6$	Авторитетний батька - $p = 0,8$
Дозвільний батька - $p = 0,5$	Дозвільний батька - $p = 0,9$

Відповідно до результатів (Табл. 3.6; табл. 3.7), серед жінок значущий зв'язок між загальним перфекціонізмом мають стилі виховання саме матері, а не батька: авторитарний та авторитетний. За іншими стилями виховання статистично значущих відмінностей не знайдено. Отож, гіпотеза підтвердилася. Наявні відмінності у показнику загального перфекціонізму між групами жінок з різними стилями виховання батька та різними стилями виховання матері.

3.4 Зв'язок різних видів перфекціонізму зі самоефективністю

Щоб дослідити, чи перфекціонізм безпосередньо пов'язаний з такою особистісною властивістю як самоефективність проводився кореляційний аналіз.

Таблиця 3.8

Кореляційний аналіз між шкалами перфекціонізму та самоефективності, $p < ,05$

	Spearman - R	p-level
Жорсткий перфекціонізм і самоефективність	-0,00	0,98
Самокритичний перфекціонізм і самоефективність	-0,02	0,7
Нарцистичний перфекціонізм і самоефективність	0,05	0,44
Загальний перфекціонізм і самоефективність	0,00	0,97

За результатами вказаними у таблиці 3.8, жодних статистично значущих показників не знайдено. Таким чином, ніяких зв'язків між шкалами жорсткого, самокритичного, нарцистичного, загального перфекціонізму та шкалою самоефективності не виявлено. Гіпотеза не підтвердилася.

3.5 Дискусія результатів

Близько половини вибірки у цьому дослідженні мають виражений перфекціонізм, з яких 26% високого рівня. Схожі результати були і в інших дослідженнях, зокрема науковців Аланна та його колег, де у 44% досліджуваних був дезадаптивний перфекціонізм (Alanna et al., 2022), у вибірці Річардсона та інших 25% мали дезадаптивний перфекціонізм. (Richardson et al., 2021), а у Пентих та колег (Pentith et al., 2021) перфекціонізм спостерігався у 40% групи. Отож, перфекціонізм є поширеним явищем.

Одним з головних завдань цієї роботи було дослідити роль батьківського виховання у вираженості перфекціонізму. Результати серед тих, кого виховували обоє батьків показали, що значну роль у прояві загального перфекціонізму має шкала авторитарного стилю виховання матері. Серед усієї вибірки значущою також виявилася шкала авторитарного стилю виховання батька. Ці дані співвідносяться з результатами Г. Флетт та інших (Flett et al., 1995) і Валтона з колегами (Walton et al., 2018), де також авторитарний стиль корелював з перфекціонізмом, зокрема дезадаптивним. Хоча у Валтона з колегами значущі показники мала також шкала нехтуючого стилю виховання, однак в опитувальнику, який використовувався у цій роботі, такого стилю нема. В інших науковців,

до прикладу Йилдиз та інших (Yıldız et al., 2020) та Азізі і Бешарат (Azizi & Besharat, 2011), решта стилів виховання, такі як авторитарний і дозвільний, також мали роль у вираженості перфекціонізму. У цьому дослідженні результати відрізняються. Варто зазначити, що ніде не вказувалося, що дані, які надають інші дослідники були окремо по стилю виховання матері та окремо батька. Натомість у цій роботі досліджувалися стилі виховання саме по окремоті, через це дані можуть відрізнятися.

Якщо говорити про окремі види перфекціонізму, то роль у вираженні самокритичного перфекціонізму має авторитарний стиль виховання батька, а у нарцистичному перфекціонізмі – авторитарний стиль батьківства матері. Значущих показників серед стилів виховання у ролі вираженості жорсткого перфекціонізму не було виявлено. Так чи інакше, майже серед усіх категорій перфекціонізму фігурує авторитарний стиль батьківства. Це наводить на думку, що великий контроль та вимогливість батьків до дітей, якими характеризується авторитарний стиль, сприяють постійному прагненню досконалості, в тому числі щоб догодити батькам, що в свою чергу спричиняє високий рівень перфекціонізму. Відповідно, можливо, через зменшення критики та надання більше свободи дітям можна в подальшому попередити розвиток високого рівня перфекціонізму, в тому числі самокритичного. Цікаво також дослідити зв'язок між нарцистичним перфекціонізмом та авторитарним стилем виховання матері. Можливо, його причиною є емоційна відчуженість батьків, яка характерна при авторитарному стилі батьківства.

Найцікавішим з припущень цього дослідження було те, що стиль батьківського виховання матері має більш значущий зв'язок з перфекціонізмом жінок ніж стиль виховання батька. І навпаки стиль виховання батька має сильніший зв'язок з перфекціонізмом чоловіків ніж стиль виховання матері. Ці гіпотези мали на меті перевірити думку про те, що для перфекціонізму доньок важливішим є виховання матері, а для перфекціонізму синів – виховання батька. Результати показали, що для жіночого перфекціонізму важливими є саме материнські стилі виховання: авторитарний та авторитетний. Для чоловіків не було знайдено статистично значущих відмінностей серед різних стилів виховання і батька, і матері. На це є декілька причин, і одна з головних – це невелика вибірка чоловіків, яка могла спотворити результати. Серед думок інших науковців важко щось виокремити, оскільки надто мало досліджень було зроблено про вплив виховання окремо на перфекціонізм дочок та синів. Однак є дані про те, що перфекціонізм передається від батьків до дітей (Carmo et al., 2021; Cook & Kearney, 2014). З одного боку

можна припустити, що виховання матері і справді більш значуще для доньок, ніж виховання батька в контексті перфекціонізму, оскільки мати є фігурою, з якої ідентифікують з собою маленькі дівчата. З іншого боку стиль виховання матері може бути в принципі для дітей важливішим, незалежно якої вони статі, оскільки мати проводить з ними більше часу. Особливо це важливо враховувати у культурах, де вихованням дітей здебільшого займається жінка, зокрема в Україні, де і проводилося це дослідження. Відповідно поки ще не можна стверджувати, що для розвитку перфекціонізму в жінок важливішим є стиль виховання матері, а ніж батька, саме через стать. Є ще багато факторів, які можуть спричинити такі результати. Тому ця тема потребує додаткових досліджень на більших вибірках, особливо чоловічих.

Ще один аспект, який досліджувався у ці роботі був зв'язок перфекціонізму зі самооефективністю. Гіпотеза полягала в тому, що високий рівень перфекціонізму мав би корелювати з низьким рівнем самооефективності через постійне прагнення до досконалості та неможливість її досягнути. Оскільки високий рівень перфекціонізму характеризується складністю та страхом прийняти неправильні та не досконалі рішення, це би мало знижувати самооефективність. Зокрема, такі результати отримали науковці Ю з колегами (Yu et al., 2016) і Куртович та інші (Kurtovic et al., 2019). Натомість у цьому дослідженні жодних значущих зв'язків між самооефективністю та різними видами перфекціонізму не було знайдено. Можливо, вибірка була не достатньо велика для такої гіпотези. Або, може, гіпотеза сформульована неправильно. У будь-якому разі необхідно провести додаткові дослідження для кращого вивчення цього питання.

Окрім основних гіпотез також досліджувалися декілька можливих соціальних факторів перфекціонізму: хто виховував, порядок народження в сім'ї, сімейний статус, наявність дітей, стосунки з дідусем і бабусею тощо. Жодної кореляції цих аспектів з перфекціонізмом знайдено не було. Причин на це також декілька. Мала вибірка, особливо серед груп. До прикладу, близько 70% респондентів виховували обоє батьків, відповідно порівняння їх з респондентами, яких виховували інші опікуни, було не точним. Можливо, це також, тому що в принципі наведені поняття не пов'язані з перфекціонізмом. Знову ж таки, для кращих результатів необхідно провести більше досліджень на збалансованих вибірках.

Усі ці отримані результати є цінними для вивчення такого широкого поняття як перфекціонізм. Особливо показовою виявилася роль авторитарного стилю батьківства у

вираженості перфекціонізму, в тому числі самокритичного та нарцистичного. Ці знання можуть допомогти батькам попередити розвиток у їхніх дітей високого рівня перфекціонізму. Також дані можуть бути корисними іншим науковцям, які не лише досліджують перфекціонізм а й, до прикладу, складають програми тренінгів, заходів для профілактики щодо цієї теми, тощо. Оскільки не усі результати збіглися з даними попередніх досліджень, то, може, варто більше дослідити певні аспекти, такі як, наприклад, самоефективність, та оновити дані в науковій спільноті щодо таких тем.

3.6 Обмеження та перспективи дослідження

Серед обмежень дослідження головним є незбалансована вибірка порівняльних груп, до прикладу, жінок набагато більше ніж чоловіків, і так само людей, яких виховували обоє батьків більше ніж людей, у яких були інші опікуни. Важливим є і географічне розташування, більшість респондентів були з львівської області, відповідно поширювати дані вибірки як української буде не зовсім коректно. Варто також враховувати і культурний аспект, особливо вивчаючи стилі батьківства.

Також одним з обмежень є використані опитувальники. Оскільки тема перфекціонізму дуже широка і по-різному описана, повністю її узагальнювати неможливо. Необхідно враховувати отримані результати відповідно до методики їх збору. Ще важливим є те, що анкета для респондентів була достатньо великою, відповідно люди могли відповідати уважно та щиро не на всі питання, особливо останні.

Враховавши обмеження цієї роботи можна знайти багато перспектив для наступних досліджень. Цікаво буде перевірити гіпотезу про відмінності стилів батьківства з перфекціонізмом дочок та синів на більшій збалансованій вибірці. Також оскільки перфекціонізм багатогранний варто досліджувати його за допомогою різних методик. Те саме стосується і стилів батьківського виховання, враховуючи, що один з найпопулярніших опитувальників Parental Authority Questionnaire навіть не є адаптований українською. По темі перфекціонізму ще багато всього не вивчено, а особливо в Україні, відповідно такі дослідження будуть дуже цінними.

Висновки до III розділу

Отже, 2 з трьох гіпотез були підтвержені. Частково підтверджена гіпотеза про роль стилів батьківського виховання у вираженості перфекціонізму, з яких вагомим є

авторитарний стиль виховання. Також підтвердилась гіпотеза про відмінності у показнику загального перфекціонізму між різними стилями виховання батька та матері серед жінок. Значущими для перфекціонізму жінок виявилися авторитарний та авторитетний стилі батьківства матері, а не батька. Однак гіпотеза про відмінності у показнику загального перфекціонізму між різними стилями виховання батька та матері серед чоловіків не підтвердилась. Значущих відмінностей між групами не було знайдено. Остання гіпотеза про зв'язок між перфекціонізмом та самоефективністю також не підтвердилась.

Багато результатів співвідносяться з попередніми дослідженнями. Однак є і ті, які ні, до прикладу дані про зв'язок перфекціонізму з самоефективністю. Це може свідчити про необхідність додаткової перевірки таких гіпотез і можливої дискусії стосовно неї. Також дуже мало є даних з попередніх досліджень про перфекціонізм окремо доньок та синів та їх зв'язок зі стилем батьківства. Отримані результати цієї роботи є важливими для подальших досліджень теми перфекціонізму і його зв'язку з батьківським вихованням. Також вони будуть цінними при створенні певних просвітницьких тренінгів для запобігання високого перфекціонізму у дітей. Однак варто враховувати і обмеження цього дослідження, які могли спотворити результати. До основних з них відносяться незбалансовані порівняльні вибірки та тлумачення широкого поняття перфекціонізму в контексті конкретної методики. Це є важливо, особливо при порівнянні даних з результатами інших досліджень.

ВИСНОВКИ

У цій роботі було представлено теоретичне та практичне дослідження особливостей перфекціонізму в людей з різним стилем батьківського виховання. У рамках проведення дослідження виконувалося багато завдань, узагальнений опис яких буде описаний нижче.

Зокрема одним з перших завдань був аналіз підходів вивчення перфекціонізму та стилів батьківського виховання. Загалом стало зрозуміло, що перфекціонізм є комплексним поняттям, яке не обмежується лише прагненням до ідеалу. Наразі відомо про щонайменше дев'ять підходів до його вивчення. Ця робота спиралася на теорію Smith та його колег про тривимірну шкалу перфекціонізму, де є три його види: жорсткий, самокритичний та нарцистичний. Стосовно стилів виховання все більш однозначно. Головною теорією вважають вчення Baumrind, де є 3 стилі батьківського виховання: авторитарний, авторитетний та дозвільний. У цьому дослідженні вивчалися саме вони як можливі чинники перфекціонізму.

Другим завданням було обчислення, яке визначило, що стилі батьківського виховання мають значну роль у вираженості перфекціонізму, особливо в самокритичному та нарцистичному. Найбільш значущий виявився авторитарний стиль батьківства. Одним з припущень є те, що велика критика та емоційна холодність з боку батьків може розвивати у дитини невпевненість у своїх рішеннях, невдоволеність результатами, що переростає у перфекціонізм. Ці дані збігаються з більшістю попередніх досліджень. Хоча є і те, що не збігається: ніякого зв'язку з дозвільним стилем вихованням і перфекціонізмом не було знайдено, в той час як в роботах деяких інших науковців цей зв'язок був.

Ще одними важливими даними виявилися знайдені відмінності між перфекціонізмом жінок з різними стилями батьківського виховання. Значущими для жінки виявилися стилі батьківства матері, а саме авторитарний та авторитетний, так як і припускалося. Стилів виховання батька не були такими вагомими у показнику перфекціонізму. Натомість відмінностей у перфекціонізмі серед груп чоловіків з різним стилем виховання батьківства не було знайдено. Основною причиною таких результатів скоріш за все є мала вибірка чоловіків. Також було припущення, що важливим для перфекціонізму є здебільшого лише стиль виховання матері, а не батька, оскільки зазвичай мати виховує дітей, особливо в культурі України.

Також у дослідженні припускалося, що однією з особливостей високого перфекціонізму буде низька самоефективність. Однак такої кореляції не було знайдено, що суперечить попереднім роботам науковців. Пояснень для цього було декілька: замала вибірка, неправильно сформульована гіпотеза або ж, можливо, і справді такого зв'язку нема. Ці дані цікаво було б обговорити з іншими дослідниками.

Усі ці результати спонукають до нових досліджень теми перфекціонізму та стилів батьківського виховання, особливо ті моменти, які не збігаються з іншими роботами. Окрім того ці дані будуть корисними для батьків, психологів, соціальних працівників та педагогів. Також їх можна використовувати при побудові тренінгів та програм попередження і боротьби з високим перфекціонізмом, зокрема і соціальних проєктів. Важливо такі тренінги проводити і в школі, аби виховувати у дітей здоровий перфекціонізм. Також ці результати можна використовувати під час психологічного консультування та психотерапії при поясненні клієнту можливих причин перфекціонізму, водночас наголошуючи, що це можливо змінити.

Отже, стало відомо, що перфекціонізм не є чітко визначеним поняттям та має багато підходів для вивчення. Важливо досліджувати різні концепції за допомогою різних методик, щоб ширше зрозуміти проблему. Також необхідно більш детально вивчити стилі батьківського виховання, зокрема провести українську адаптацію опитувальника для їх визначення. Як і з цього дослідження, так і з попередніх стало зрозуміло, що стилі виховання є важливою ланкою у показнику перфекціонізму. Цікаво дослідити їх на більшій вибірці, особливо чоловіків та спробувати знову порівняти між різними стилями виховання. І що важливо, ще раз перевірити зв'язок між перфекціонізмом та самоефективністю та, можливо, продовжити дискусію стосовно цього питання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Галецька, І. І. (2002). Самоефективність у структурі соціально психологічної адаптації. *Вісн. Львів. Ун Ту., Сер. Філосо. Науки*, 5, 433–442.
2. Грубі, Т. В. (2018). Адаптація психодіагностичної методики «Велика тривимірна шкала перфекціонізму». *Організаційна Психологія. Економічна Психологія. – Науковий Журнал*, 2(13), 24–34.
3. Карамушка, Л.М., & Грубі, Т.В. (2016). Діагностичний інструментарій вивчення перфекціонізму особистості. *Актуальні проблеми психології* : зб. наук. праць Ін-ту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 1 (45), 35-40.
4. Фройд, З., & Таращук, П. (2015). Вступ до психоаналізу (Ukrainian Edition). КСД
5. Adler, A., & Wolfe, B. W. (1965). *Understanding Human Nature* (First Edition Thus). Fawcett Premier Books, Fawcett World Library.
6. Alanna, K., Keddy, S., & Hill, T. (2022). The prevalence of perfectionism and positive mental health in undergraduate students. *Healthy Populations Journal*, 2(1).
<https://doi.org/10.15273/hpj.v2i1.10904>
7. Azizi, K., & Besharat, M. A. (2011). The Relationship Between Parental Perfectionism And Parenting Styles. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 15, 1484–1487.
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.03.315>
8. Baumrind, D. (1978). Parental Disciplinary Patterns and Social Competence in Children. *Youth & Society*, 9(3), 239–267. <https://doi.org/10.1177/0044118x7800900302>
9. Bieling, P. J., Israeli, A. L., & Antony, M. M. (2004). Is perfectionism good, bad, or both? Examining models of the perfectionism construct. *Personality and Individual Differences*, 36(6), 1373–1385. [https://doi.org/10.1016/s0191-8869\(03\)00235-6](https://doi.org/10.1016/s0191-8869(03)00235-6)
10. Bojanić, E., Šakan, D., & Nedeljković, J. (2018). PERSONALITY TRAITS AS PREDICTORS OF PERFECTIONISM. *Facta Universitatis, Series: Physical Education and Sport*, 16(1), 057. <https://doi.org/10.22190/fupes180515006b>
11. Bowlby, J. (1979). The Bowlby-Ainsworth attachment theory. *Behavioral and Brain Sciences*, 2(4), 637–638. <https://doi.org/10.1017/s0140525x00064955>
12. Burcaș, S., & Crețu, R. Z. (2021). Perfectionism and Neuroticism: Evidence for a common genetic and environmental etiology. *Journal of Personality*, 89(4), 819–830.
<https://doi.org/10.1111/jopy.12617>
13. Buri, J. R. (1991). Parental Authority Questionnaire. *Journal of Personality Assessment*, 57(1), 110–119. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa5701_13

14. Carmo, C., Oliveira, D., Brás, M., & Faisca, L. (2021). The Influence of Parental Perfectionism and Parenting Styles on Child Perfectionism. *Children*, 8(9), 777. <https://doi.org/10.3390/children8090777>
15. Chang, E., Lee, A., Byeon, E., & Lee, S. M. (2015). Role of motivation in the relation between perfectionism and academic burnout in Korean students. *Personality and Individual Differences*, 82, 221–226. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.03.027>
16. Chernova, L. V., & Bayer, O. (2016). Maternal Upbringing as a Factor of Perfectionism Development. *Dnipropetrovsk University Bulletin. Psychology Series*, 2016, P. 11-18., 22, 11–18. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3128943
17. Cook, L. C., & Kearney, C. A. (2014). Parent perfectionism and psychopathology symptoms and child perfectionism. *Personality and Individual Differences*, 70, 1–6. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.06.020>
18. Curran, T., & Hill, A. P. (2019). Perfectionism is increasing over time: A meta-analysis of birth cohort differences from 1989 to 2016. *Psychological Bulletin*, 145(4), 410–429. <https://doi.org/10.1037/bul0000138>
19. Ding, X., Zhibing, Z., & Ge, G. (2019). The Study on the Relationship Among Parenting Style, Negative Perfectionism and Academic Burnout of College Students. 2019 10th International Conference on Information Technology in Medicine and Education (ITME). <https://doi.org/10.1109/itme.2019.00061>
20. Flett, G. L., Blankstein, K. R., Hewitt, P. L., & Koledin, S. (1992). COMPONENTS OF PERFECTIONISM AND PROCRASTINATION IN COLLEGE STUDENTS. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 20(2), 85–94. <https://doi.org/10.2224/sbp.1992.20.2.85>
21. Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C., & Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14(5), 449–468. <https://doi.org/10.1007/bf01172967>
22. Girardi, D., Falco, A., De Carlo, A., Dal Corso, L., & Benevene, P. (2018). PERFECTIONISM AND WORKAHOLISM IN MANAGERS: THE MODERATING ROLE OF WORKLOAD. *TPM*, 25(4), 571–588. <https://doi.org/10.4473/TPM25.4.7>
23. Hamachek, D. E. (1978). Psychodynamics of normal and neurotic perfectionism. *Psychology: A Journal of Human Behavior*, 15(1), 27–33.
24. Hewitt, P. L., Flett, G. L., Turnbull-Donovan, W., & Mikail, S. F. (1991). The Multidimensional Perfectionism Scale: Reliability, validity, and psychometric properties in psychiatric samples. *Psychological Assessment: A Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 3(3), 464–468. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.3.3.464>

25. Hibbard, D. R., & Walton, G. E. (2014b). Exploring the Development of Perfectionism: The Influence of Parenting Style and Gender. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 42(2), 269–278. <https://doi.org/10.2224/sbp.2014.42.2.269>
26. Hollender, M. H. (1965). Perfectionism. *Comprehensive Psychiatry*, 6(2), 94–103. [https://doi.org/10.1016/s0010-440x\(65\)80016-5](https://doi.org/10.1016/s0010-440x(65)80016-5)
27. Iranzo-Tatay, C., Gimeno-Clemente, N., Barberá-Fons, M., Rodriguez-Campayo, M. N., Rojo-Bofill, L., Livianos-Aldana, L., Beato-Fernandez, L., Vaz-Leal, F., & Rojo-Moreno, L. (2015). Genetic and environmental contributions to perfectionism and its common factors. *Psychiatry Research*, 230(3), 932–939. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2015.11.020>
28. Kabantseva, A. V., & Omelchenko, T. H. (2019). Students' procrastination phenomenon in higher education institutions. *Theory and Practice of Modern Psychology*, 2(6), 65–70. <https://doi.org/10.32840/2663-6026.2019.6-2.12>
29. Karababa, A. (2020). The Moderating Role of Hope in the Relationship Between Maladaptive Perfectionism and Anxiety Among Early Adolescents. *The Journal of Genetic Psychology*, 181(2–3), 159–170. <https://doi.org/10.1080/00221325.2020.1745745>
30. Ko, A., Hewitt, P. L., Cox, D., Flett, G. L., & Chen, C. (2019). Adverse parenting and perfectionism: A test of the mediating effects of attachment anxiety, attachment avoidance, and perceived defectiveness. *Personality and Individual Differences*, 150, 109474. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.06.017>
31. Kurtovic, A., Vrdoljak, G., & Idzanovic, A. (2019). Predicting Procrastination: The Role of Academic Achievement, Self-efficacy and Perfectionism. *International Journal of Educational Psychology*, 8(1), 1. <https://doi.org/10.17583/ijep.2019.2993>
32. Lynd-Stevenson, R. M., & M. Hearne, C. (1999). Perfectionism and depressive affect: the pros and cons of being a perfectionist. *Personality and Individual Differences*, 26(3), 549–562. [https://doi.org/10.1016/s0191-8869\(98\)00170-6](https://doi.org/10.1016/s0191-8869(98)00170-6)
33. Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization In The Context Of The Family: Parent-Child Interaction. *Handbook of Child Psychology : Formerly Carmichael's Manual of Child Psychology* / Paul H. Mussen, Editor, 4, 1–101.
34. Madigan, D. J. (2019). A Meta-Analysis of Perfectionism and Academic Achievement. *Educational Psychology Review*, 31(4), 967–989. <https://doi.org/10.1007/s10648-019-09484-2>
35. Madigan, D. J., Stoeber, J., & Passfield, L. (2016). Motivation Mediates the Perfectionism–Burnout Relationship: A Three-Wave Longitudinal Study With Junior Athletes. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 38(4), 341–354. <https://doi.org/10.1123/jsep.2015-0238>

36. Maslow, A. (1970). *Motivation and Personality: Second Edition (Second Edition)*. Harper & Row
37. Oğuzhan, K. (2018). Secondary school students positive and negative perfectionism as a predictor of career development. *Educational Research and Reviews*, 13(20), 696–703. <https://doi.org/10.5897/err2018.3594>
38. P. Sederlund, A., R. Burns, L., & Rogers, W. (2020). Multidimensional Models of Perfectionism and Procrastination: Seeking Determinants of Both. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(14), 5099. <https://doi.org/10.3390/ijerph17145099>
39. Pentith, R., Moss, S. L., Lamb, K., & Edwards, C. (2021). Perfectionism Among Young Female Competitive Irish Dancers - Prevalence and Relationship with Injury Responses. *Journal of Dance Medicine & Science*, 25(2), 152–158. <https://doi.org/10.12678/1089-313x.061521k>
40. Richardson, C., & Gradisar, M. (2020). Perfectionism and insomnia in adolescents: The role of vulnerability to stress and gender. *Journal of Adolescence*, 85(1), 70–79. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2020.10.003>
41. Richardson, M. V., Miller, H., Papa, E., & Santurri, L. (2021). Perfectionism, Stress, and the Entry-Level Doctor of Physical Therapy Student: A Cross-Sectional, Observational Study. *Journal of Physical Therapy Education*, 36(1), 9–16. <https://doi.org/10.1097/jte.0000000000000213>
42. Rivière, J., & Douilliez, C. (2017). Perfectionism, rumination, and gender are related to symptoms of eating disorders: A moderated mediation model. *Personality and Individual Differences*, 116, 63–68. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.04.041>
43. Schwarzer, R., & Jerusalem, M. (1995). Generalized Self-Efficacy scale. In J. Weinman, S. Wright, & M. Johnston, *Measures in health psychology: A user's portfolio. Causal and control beliefs*, 35-37.
44. Seong, H., Lee, S., & Chang, E. (2021). Perfectionism and academic burnout: Longitudinal extension of the bifactor model of perfectionism. *Personality and Individual Differences*, 172, 110589. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110589>
45. Sherry, S. B., Gralnick, T. M., Hewitt, P. L., Sherry, D. L., & Flett, G. L. (2014). Perfectionism and narcissism: Testing unique relationships and gender differences. *Personality and Individual Differences*, 61–62, 52–56. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.01.007>
46. Sherry, S. B., MacKinnon, A. L., Fossum, K. L., Antony, M. M., Stewart, S. H., Sherry, D. L., Nealis, L. J., & Mushquash, A. R. (2013). Perfectionism, discrepancies, and depression:

Testing the perfectionism social disconnection model in a short-term, four-wave longitudinal study. *Personality and Individual Differences*, 54(6), 692–697.

<https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.11.017>

47. Smith, M. D., Saklofske, D. H., Stoeber, J., & Sherry, S. B. (2016). The Big Three Perfectionism Scale. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 34(7), 670–687.
<https://doi.org/10.1177/0734282916651539>
48. Stoeber, J., & Otto, K. (2006). Positive Conceptions of Perfectionism: Approaches, Evidence, Challenges. *Personality and Social Psychology Review*, 10(4), 295–319.
https://doi.org/10.1207/s15327957pspr1004_2
49. Stoeber, J., & Rambow, A. (2007b). Perfectionism in adolescent school students: Relations with motivation, achievement, and well-being. *Personality and Individual Differences*, 42(7), 1379–1389. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2006.10.015>
50. Stoeber, J., & Stoeber, F. S. (2009b). Domains of perfectionism: Prevalence and relationships with perfectionism, gender, age, and satisfaction with life. *Personality and Individual Differences*, 46(4), 530–535. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.12.006>
51. Stornæs, A. V., Rosenvinge, J. H., Sundgot-Borgen, J., Pettersen, G., & Friborg, O. (2019). Profiles of Perfectionism Among Adolescents Attending Specialized Elite- and Ordinary Lower Secondary Schools: A Norwegian Cross-Sectional Comparative Study. *Frontiers in Psychology*, 10. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02039>
52. Tozzi, F., Aggen, S. H., Neale, B. M., Anderson, C. B., Mazzeo, S. E., Neale, M. C., & Bulik, C. M. (2004). The Structure of Perfectionism: A Twin Study. *Behavior Genetics*, 34(5), 483–494. <https://doi.org/10.1023/b:bege.0000038486.47219.76>
53. Vacca, M., Ballesio, A., & Lombardo, C. (2020). The relationship between perfectionism and eating-related symptoms in adolescents: A systematic review. *European Eating Disorders Review*, 29(1), 32–51. <https://doi.org/10.1002/erv.2793>
54. Walton, G. E., Hibbard, D. R., Coughlin, C., & Coyl-Shepherd, D. D. (2018). Parenting, personality, and culture as predictors of perfectionism. *Current Psychology*, 39(2), 681–693.
<https://doi.org/10.1007/s12144-018-9793-y>
55. Yıldız, M., Duru, H., & Eldeleklioğlu, J. (2020). Relationship between parenting styles and multidimensional perfectionism: A metaanalysis study. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 20(4), 16 - 35. <http://dx.doi.org/10.12738/jestp.2020.4.002>
56. You, S., & Yoo, J. (2021). Relations among Socially Prescribed Perfectionism, Career Stress, Mental Health, and Mindfulness in Korean College Students. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(22), 12248.
<https://doi.org/10.3390/ijerph182212248>

57. Yu, J. H., Chae, S. Y., & Chang, K. (2016). The relationship among self-efficacy, perfectionism and academic burnout in medical school students. *Korean Journal of Medical Education*, 28(1), 49–55. <https://doi.org/10.3946/kjme.2016.9>
58. Zavada, T. (2016). БАТЬКІВСЬКИЙ ПЕРФЕКЦІОНІЗМ ЯК ЧИННИК ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ. *PSYCHOLOGICAL JOURNAL*, 3(1), 65–73. <https://doi.org/10.31108/1.2016.1.3.6>
59. Zhang, J., Liu, L., & Wang, W. (2021). The Moderating Role of Grit in the Relationship Between Perfectionism and Depression Among Chinese College Students. *Frontiers in Psychology*, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.729089>

ДОДАТКИ

Додаток А

Велика тривимірна шкала перфекціонізму. The Big Three Perfectionism Scale

(Smith et al., 2016b; Грубі, 2018)

Інструкція: Уважно прочитайте твердження та оцініть ступінь Вашої згоди чи незгоди з кожним пунктом, використовуючи запропоновану шкалу відповідей.

1 – повністю не згоден/на 2 – не згоден/на 3 – важко визначитися 4 – згоден/на 5 – повністю згоден/на

1. Я намагаюся бути настільки досконалим/ою, наскільки це можливо
2. Для себе я ніколи не погоджуюся на менше, ніж досконале
3. Для мене важливо бути досконалим в усьому, що я розпочинаю.
4. Я роблю справу ідеально, або не роблю взагалі.
5. Мені завжди потрібно прагнути до ідеалу для того, щоб відчувати свою правоту.
6. Я не зможу себе поважати, якщо припиню прагнути досконалості
7. Моя самооцінка залежить від можливості бути досконалим.
8. Прагнення вдосконалюватись, наскільки це можливо, дає мені відчуття потрібності.
9. Моя самооцінка пов'язана з можливістю бути досконалим.
10. Коли я помиляюсь, то відчуваю себе невдахою.
11. Я відчуваю тривогу через можливість зробити помилку.
12. Мене лякає сама навіть думка про помилку.
13. Коли я помічаю, що зробив/ла помилку, мені соромно.
14. Я засмучуюсь, зробивши навіть незначну помилку.
15. Я сумніваюсь у більшості своїх вчинків.
16. Я відчуваю невпевненість щодо більшості справ, які я роблю.
17. Я маю сумніви щодо всього, що б я не робив/ла.
18. Я завжди невпевнений/на у правильності своїх вчинків/рішень.
19. Я схильний/на сумніватися у правильності своїх дій/вчинків.
20. Я ставлюсь до себе критично, коли роблю щось недосконало.
21. Коли мій виступ недосконалий, зазвичай, я злюся на себе.
22. Я почуваюся розчарованим/ою в собі, коли не роблю щось досить добре.
23. Мені важко собі пробачити, коли моя робота недосконала
24. Люди занадто багато очікують від мене.
25. Люди розчаровуються в мені, коли я роблю щось недосконало.
26. Оточуючі занадто багато вимагають від мене.
27. Усі вважають, що я маю бути найкращим.
28. Я вимагаю досконалості від моєї родини та друзів.
29. Все, що роблять інші, має бути бездоганним
30. Я очікую, що близькі мені люди повинні бути досконалими

31. Люди скаржаться, що я очікую занадто багато від них.
32. Для мене важливо, щоб оточуючі робили свою справу бездоганно.
33. Я схильний/на критикувати недоліки інших людей.
34. Я розчаровуюсь, коли інші люди припускаються помилок.
35. Я незадоволений/на людьми, навіть якщо вони зробили все, що могли.
36. Я одразу вказую на недоліки іншим людям.
37. Я заслуговую на особливе ставлення до себе
38. Я вважаю, що оточуючі повинні порушувати правила заради мене.
39. Мене бентежить, коли інші люди не помічають мою досконалість.
40. Я заслуговую на те, щоб завжди все було по-моєму.
41. Я найкращий/а в тому, що я роблю.
42. Я знаю, що я досконалий/а.
43. Інші люди таємно заздять моїй досконалості.
44. Інші люди визнають мою перевагу над ними.

Таблиця А. 1

Тип перфекціонізму	Сума шкал (тверджень)	Рівні вираженості
Жорсткий перфекціонізм	<ul style="list-style-type: none"> ● «Перфекціонізм орієнтований на себе», ● «Проблеми з самооцінкою». Твердження: 1-9	низький рівень < 29 середній рівень 29-35 високий рівень >35
Самокритичний перфекціонізм	<ul style="list-style-type: none"> ● «Стурбованість помилками», «Сумніви у власних діях», ● «Самокритика», ● «Соціально-приписаний перфекціонізм». Твердження: 10-27	низький рівень < 44 середній рівень 44-56 високий рівень >56
Нарцисичний перфекціонізм	<ul style="list-style-type: none"> ● «Перфекціонізм орієнтований на інших», ● «Гіперкритика», ● «Впевненість у тому, що мені усі щось винні», ● «Претензійність». Твердження: 28-44	низький рівень < 36 середній рівень 36-46 високий рівень >46
Загальний рівень перфекціонізму	<ul style="list-style-type: none"> ● «Жорсткий перфекціонізм», ● «Самокритичний перфекціонізм», ● «Нарцисичний перфекціонізм». Твердження: 1-44	низький рівень < 114 середній рівень 114-135 високий рівень >135

Додаток Б

Шкала загальної самоефективності. The General Self-Efficacy Scale (GSE)

(Schwarzer & Jerusalem, 1995; Галецька, 2003)

Інструкція: Прочитайте наведені твердження і зазначте, як часто Ви реагуєте так, використовуючи 4-бальну шкалу: 1 – ніколи, 2 – іноді, 3 – переважно так, 4 – завжди

1. Я завжди можу вирішити складну проблему, якщо достатньо постараюся
2. Якщо мені чинять опір, я завжди знайду спосіб, щоб досягнути свого
3. Мені легко дотримуватися своїх намірів для досягнення своєї мети
4. Я переконаний(на), що успішно дам собі раду у несподіваних обставинах
5. Завдяки власній розважливості я зможу зарадити собі в неочікуваній ситуації
6. Я спроможний(на) вирішити більшість проблем, якщо докладу до цього необхідних зусиль
7. Я зберігаю спокій перед труднощами, оскільки можу покластися на своє вміння долати проблеми
8. Коли я долаю якусь проблему, то завжди знаходжу декілька варіантів
9. Коли я в складній ситуації, то загалом знаю, що робити
10. Незалежно від того, що зі мною трапилося, я можу завжди собі зарадити

Підрахунок балів:

Загальний бал обчислюється шляхом знаходження суми всіх елементів.

Шкала загальної самоефективності = сума 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10

Для GSE загальний бал становить від 10 до 40, при цьому більш високий бал свідчить про більшу ефективність

Додаток В

Опитувальник стилю батьківського виховання. Parental Authority Questionnaire

(J. Buri, 1991)

Про матір

Інструкція: для кожного з наступних тверджень оберіть номер 5-бальної шкали (1 = абсолютно не згоден, 5 = повністю згоден), який найкраще описує, як це твердження стосується вас і вашої матері під час вашого дорослішання вдома. Немає правильних чи неправильних відповідей, тому не витрачайте багато часу на один пункт.

1 – повністю не згоден/на 2 – не згоден/на 3 – важко визначитися 4 – згоден/на 5 – повністю згоден/на

1. У дитинстві моя мати вважала, що в упорядкованому домі діти можуть робити щось по-своєму так само часто, як і їхні батьки
2. Навіть якщо її діти не погоджувалися з нею, моя мати вважала, що це для нашого ж блага, якщо нас змушують підкорятися тому, що вона вважає правильним.
3. У дитинстві, щоразу, як моя мати казала мені щось зробити, вона очікувала, що я зроблю це негайно, не ставлячи жодних питань.
4. У дитинстві моя мати обговорювала з дітьми причини встановлених сімейних правил.
5. Моя мати заохочувала мене до взаємних поступок, якщо я вважав(ла), що сімейні правила та обмеження є необґрунтованими.
6. Моя мама завжди вважала, що її діти мають вільно вирішувати і робити те, що вони хочуть, навіть якщо це не узгоджується з тим, чого хочуть їхні батьки.
7. У дитинстві моя мати не дозволяла мені сумніватися в ухвалених нею рішеннях.
8. У дитинстві моя мати керувала діяльністю та рішеннями дітей у сім'ї за допомогою аргументації та дисципліни
9. Моя мати завжди відчувала, що батьки повинні застосовувати більше сили, щоб змусити своїх дітей поводитися так, як вони повинні.
10. У дитинстві, моя мати не вважала, що я повинен(на) дотримуватися правил і норм поведінки лише тому, що їх встановив хтось при владі.
11. У дитинстві я знав(ла), що в моїй сім'ї мати очікує від мене, але я також відчував(ла) свободу обговорювати ці очікування з матір'ю, коли вважав(ла), що вони необґрунтовані.
12. Моя мама вважала, що мудрі батьки повинні рано вчити своїх дітей, хто в домі господар.
13. У дитинстві моя мати рідко висловлювала очікування та давала вказівки щодо моєї поведінки
14. У дитинстві моя мати, ухвалюючи сімейні рішення, робила те, що хотіли діти.
15. У дитинстві мати постійно давала мені настанови раціональним та об'єктивним способами.

16. У дитинстві моя мати дуже засмучувалася, якщо я намагався(лась) з нею не погоджуватися.
17. Моя мама вважає, що більшість проблем у суспільстві було б вирішено, якби батьки не обмежували діяльність, рішення та бажання своїх дітей, коли вони ростуть.
18. У дитинстві мама давала мені зрозуміти, яку поведінку вона очікує від мене, і якщо я не відповідав(ла) цим очікуванням, вона карала мене.
19. У дитинстві моя мати дозволяла мені вирішувати більшість речей самостійно без її вказівок.
20. У дитинстві моя мама враховувала думку дітей, ухвалюючи сімейні рішення, але вона не вирішувала щось просто тому, що цього хотіли діти.
21. У дитинстві моя мати не вважала себе відповідальною за контроль моєї поведінки.
22. У дитинстві моя мати мала чіткі стандарти поведінки дітей у нашому домі, але вона була готова пристосувати ці стандарти до потреб кожної окремої дитини в сім'ї.
23. У дитинстві моя мати давала мені вказівки щодо моєї поведінки та діяльності, і вона очікувала, що я буду слідувати її вказівкам, але вона завжди була готова вислухати мої занепокоєння та обговорити ці вказівки зі мною.
24. У дитинстві моя мати дозволяла мені сформуванню власну точку зору щодо сімейних питань, і загалом вона дозволяла мені самому/самій вирішувати що я збираюся робити.
25. Моя мати завжди вважала, що більшість проблем у суспільстві було б вирішено, якби ми змогли змусити батьків суворо й примусово поводитися зі своїми дітьми, коли вони у дитинстві не роблять того, що від них вимагається.
26. У дитинстві моя мати часто казала мені, що саме вона хоче, щоб я зробив(ла), і як вона очікує від мене це зробити.
27. У дитинстві мама давала мені чіткі вказівки щодо моєї поведінки та діяльності, але вона також з розумінням ставилася до мене тоді, коли я з нею не погоджувався(лась)
28. У дитинстві моя мати не контролювала поведінку, діяльність та бажання своїх дітей у сім'ї.
29. У дитинстві я знав(ла), що моя мати очікує від мене в сім'ї, і вона наполягла на тому, щоб я відповідав(ла) цим очікуванням просто з поваги до її авторитету.
30. У дитинстві, якщо моя мати ухвалювала в сім'ї якесь рішення, яке шкодило мені, вона була готова обговорити це рішення зі мною та визнати, якщо зробила помилку.

Про батька

Інструкція: для кожного з наступних тверджень оберіть номер 5-бальної шкали (1 = абсолютно не згоден, 5 = повністю згоден), який найкраще описує, як це твердження стосується вас і вашого батька під час вашого дорослішання вдома. Немає правильних чи неправильних відповідей, тому не витрачайте багато часу на один пункт.

1 – повністю не згоден/на 2 – не згоден/на 3 – важко визначитися 4 – згоден/на 5 – повністю згоден/на

1. У дитинстві мій батько вважав, що в упорядкованому домі діти можуть робити щось по-своєму так само часто, як і їхні батьки.
2. Навіть якщо його діти не погоджувалися з ним, мій батько вважав, що це для нашого ж блага, якщо мене змушують підкорятися тому, що він вважає правильним.
3. У дитинстві, щоразу, як мій батько казав мені щось зробити, він очікував, що я зроблю це негайно, не ставлячи жодних питань.
4. У дитинстві мій батько обговорювала з дітьми причини встановлених сімейних правил.
5. Мій батько заохочувала мене до взаємних поступок, якщо я вважав(ла), що сімейні правила та обмеження є необґрунтованими.
6. Мій батько завжди вважав, що його діти мають вільно вирішувати і робити те, що вони хочуть, навіть якщо це не узгоджується з тим, чого хочуть їхні батьки.
7. У дитинстві мій батько не дозволяв мені сумніватися в ухвалених ним рішеннях.
8. У дитинстві мій батько керував діяльністю та рішеннями дітей у сім'ї за допомогою аргументації та дисципліни.
9. Мій батько завжди відчував, що батьки повинні застосовувати більше сили, щоб змусити своїх дітей поводитися так, як вони повинні.
10. У дитинстві, мій батько не вважав, що я повинен(на) дотримуватися правил і норм поведінки лише тому, що їх встановив хтось при владі.
11. У дитинстві я знав(ла), що в моїй сім'ї батько очікує від мене, але я також відчував(ла) свободу обговорювати ці очікування з батьком, коли вважав(ла), що вони необґрунтовані.
12. Мій батько вважав, що мудрі батьки повинні рано вчити своїх дітей, хто в домі господар.
13. У дитинстві мій батько рідко висловлював очікування та давав вказівки щодо моєї поведінки.
14. У дитинстві мій батько, ухвалюючи сімейні рішення, робив те, що хотіли діти.
15. У дитинстві батько постійно давав мені настанови раціональним та об'єктивним способами.
16. У дитинстві мій батько дуже засмучувався, якщо я намагався(лась) з ним не погоджуватися.
17. Мій батько вважає, що більшість проблем у суспільстві було б вирішено, якби батьки не обмежували діяльність, рішення та бажання своїх дітей, коли вони ростуть.
18. У дитинстві батько давав мені зрозуміти, яку поведінку він очікує від мене, і якщо я не відповідав(ла) цим очікуванням, він карав мене.
19. У дитинстві мій батько дозволяв мені вирішувати більшість речей самостійно без його вказівок.
20. У дитинстві мій батько враховував думку дітей, ухвалюючи сімейні рішення, але він не вирішував щось просто тому, що цього хотіли діти.
21. У дитинстві мій батько не вважав себе відповідальним за контроль моєї поведінки.

22. У дитинстві мій батько мав чіткі стандарти поведінки дітей у нашому домі, але він був готовий пристосувати ці стандарти до потреб кожної окремої дитини в сім'ї.
23. У дитинстві мій батько давав мені вказівки щодо моєї поведінки та діяльності, і він очікував, що я буду слідувати його вказівкам, але він завжди був готовий вислухати мої занепокоєння та обговорити ці вказівки зі мною.
24. У дитинстві мій батько дозволяв мені сформулювати власну точку зору щодо сімейних питань, і загалом він дозволяв мені самому/самій вирішувати що я збираюся робити.
25. Мій батько завжди вважав, що більшість проблем у суспільстві було б вирішено, якби ми змогли змусити батьків суворо й примусово поводитися зі своїми дітьми, коли вони у дитинстві не роблять того, що від них вимагається.
26. У дитинстві мій батько часто казав мені, що саме він хоче, щоб я зробив(ла), і як він очікує від мене це зробити.
27. У дитинстві батько давав мені чіткі вказівки щодо моєї поведінки та діяльності, але він також з розумінням ставився до мене тоді, коли я з ним не погоджувався(лася)
28. У дитинстві мій батько не контролював поведінку, діяльність та бажання своїх дітей у сім'ї.
29. У дитинстві я знав(ла), що мій батько очікує від мене в сім'ї, і він наполягав на тому, щоб я відповідав(ла) цим очікуванням просто з поваги до його авторитету.
30. У дитинстві, якщо мій батько ухвалював в сім'ї якесь рішення, яке шкодило мені, він був готовий обговорити це рішення зі мною та визнати, якщо зробив помилку.

PAQ має три субшкали: дозвільний (P: пункти 1, 6, 10, 13, 14, 17, 19, 21, 24 і 28), авторитарний (A: пункти 2, 3, 7, 9, 12, 16, 18) , 25, 26 і 29), а також авторитетний/гнучкий (F: пункти 4, 5, 8, 11, 15, 20, 22, 23, 27 і 30). Форми оцінювання матері та батька ідентичні, за винятком посилань на стать.

Підрахунок балів: PAQ оцінюється легко шляхом підсумовування окремих пунктів, щоб скласти бали підшкали. Оцінки за кожною субшкалою коливаються від 10 до 50.

Додаток Г

Авторська анкета

1. Ваша стать
 - Чоловік
 - Жінка
 - Не бажаю вказувати
2. Ваш вік (напишіть, будь ласка, число)
3. Ваш сімейний стан
 - Не в стосунках
 - У стосунках, одружений/заміжня
 - У стосунках, неодружений/незаміжня
 - Інше
4. Чи є у вас діти?
 - Немає
 - Так, 1
 - Так, 2
 - Так, 3+
5. У сім'ї я:
 - Єдина дитина
 - Наймолодша дитина
 - Середня дитина
 - Найстарша дитина
6. У дитинстві участь в моєму вихованні брали:
 - Мама і тато
 - Лише мама
 - Лише тато
 - Інші опікуни
 - Інше:
7. Стосунки з бабою і дідом (батьки мами) у дитинстві:
 - Ніхто з них не брав участь у моєму вихованні
 - Обоє брали участь в моєму вихованні
 - Лише бабуся брала участь у моєму вихованні
 - Лише дідусь брав участь у моєму вихованні
8. Стосунки з бабою і дідом (батьки тата) у дитинстві:
 - Ніхто з них не брав участь у моєму вихованні
 - Обоє брали участь в моєму вихованні
 - Лише бабуся брала участь у моєму вихованні
 - Лише дідусь брав участь у моєму вихованні

Додаток Д

Група досліджуваних

Таблиця Д.

<p>Стать:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Жінка – 207 - Чоловік – 45 <p>Вік: 18-74 (35)</p> <p>Сімейний стан:</p> <ul style="list-style-type: none"> - У стосунках, одружені - 147 - У стосунках, неодружені - 41 - Не в стосунках - 55 - Розлучені - 6 - Вдови/вдівці – 4 <p>Наявність дітей:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 – 63 - 2 – 71 - 3+ - 17 - Немає – 102 <p>Порядок народження в сім'ї</p> <ul style="list-style-type: none"> - Найстарша дитина - 101 - Середня дитина - 22 - Наймолодша дитина - 69 - Єдина дитина – 61 <p>Виховання в дитинстві:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мама і тато – 179 - Лише мама – 58 - Лише тато – 3 - Інші опікуни – 12 <p>Батьки мами у дитинстві:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обоє брали участь у моєму вихованні - 95 - Лише баба брала участь у моєму вихованні - 83
--

<ul style="list-style-type: none"> - Лише дідो брав участь у моєму вихованні - 7 - Ніхто з них не брав участь у моєму дитинстві – 68 <p>Батьки тата у дитинстві:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обоє брали участь у моєму вихованні - 54 - Лише баба брала участь у моєму вихованні - 55 - Лише дідо брав участь у моєму вихованні - 5 - Ніхто з них не брав участь у моєму дитинстві - 139 <p>Самоефективність</p> <ul style="list-style-type: none"> - Високий рівень – 125 - Низький рівень – 128 <p>Перфекціонізм</p> <ul style="list-style-type: none"> - Високий рівень - 67 - Середній рівень - 75 - Низький рівень – 111 <p>Стилі виховання матері</p> <ul style="list-style-type: none"> - Авторитарний – 117 - Авторитетний – 75 - Дозвільний – 41 - Невизначений – 20 <p>Стилі виховання батька</p> <ul style="list-style-type: none"> - Авторитарний – 92 - Авторитетний – 51 - Дозвільний – 41 - Невизначений – 69
--

Додаток Е

Інформована згода

Запрошуємо вас пройти опитувальник, щоб дізнатися більше про перфекціонізм, та його зв'язок з батьківським вихованням. Опитування займе не більше 20 хвилин. Усі відповіді конфіденційні. Немає кращих чи гірших відповідей. Участь у дослідженні є анонімною, отримані дані будуть використані в узагальненому вигляді.

- Погоджуюсь брати участь у дослідженні.

Додаток Ж

Внутрішня узгодженість шкал

Таблиця Ж.1

Внутрішня узгодженість **шкали загальної самоефективності**

Mean=30 Std.Dv.=5 Valid N:252

Cronbach alpha: **,87** Standardized alpha: ,87 Average inter-item corr.: ,4

	Mean if - deleted	Var. if - deleted	StdV. if - deleted	Itm-Totl - Correl.	Alpha if - deleted
E-1	26,3	21,2	4,6	0,6	0,86
E-2	26,6	21,6	4,6	0,5	0,87
E-3	26,7	20,9	4,6	0,6	0,86
E-4	26,5	20,2	4,5	0,6	0,85
E-5	26,5	20,9	4,6	0,6	0,86
E-6	26,2	21,2	4,6	0,7	0,85
E-7	26,91	19,9	4,5	0,6	0,86
E-8	26,7	21	4,6	0,5	0,86
E-9	26,8	20,3	4,5	0,7	0,85
E-10	26,6	20,8	4,6	0,6	0,86

Таблиця Ж.2

Внутрішня узгодженість **великої тривимірної шкали перфекціонізму**Mean=118,3 Std.Dv.=26,8 Valid N:252 Cronbach alpha: **,93** Standardized alpha: ,93

Average inter-item corr.: ,25

	Mean if - deleted	Var. if - deleted	StdV. if - deleted	Itm-Totl - Correl.	Alpha if - deleted
P-1	114,98	696,62	26,39	0,32	0,93
P-2	115,43	691,90	26,30	0,39	0,93
P-3	114,91	683,64	26,15	0,50	0,93
P-4	115,02	691,00	26,29	0,36	0,93
P-5	115,09	672,65	25,94	0,62	0,93
P-6	115,45	676,86	26,02	0,54	0,93
P-7	115,32	673,46	25,95	0,60	0,93
P-8	115,02	681,56	26,11	0,52	0,93
P-9	115,22	675,45	25,99	0,60	0,93
P-10	115,28	678,67	26,05	0,50	0,93
P-11	114,87	681,03	26,10	0,53	0,93
P-12	115,65	674,96	25,98	0,59	0,93

P-13	115,00	680,22	26,08	0,51	0,93
P-14	115,43	674,27	25,97	0,57	0,93
P-15	115,67	684,44	26,16	0,45	0,93
P-16	115,83	691,41	26,29	0,36	0,93
P-17	116,19	690,57	26,28	0,39	0,93
P-18	115,98	694,14	26,35	0,32	0,93
P-19	115,34	694,96	26,36	0,31	0,93
P-20	115,06	678,52	26,05	0,55	0,93
P-21	115,21	680,74	26,09	0,50	0,93
P-22	115,04	681,30	26,10	0,53	0,93
P-23	115,82	677,72	26,03	0,58	0,93
P-24	115,39	685,45	26,18	0,46	0,93
P-25	115,93	687,03	26,21	0,43	0,93
P-26	115,77	683,19	26,14	0,48	0,93
P-27	115,89	680,43	26,08	0,52	0,93
P-28	115,74	672,32	25,93	0,61	0,93
P-29	116,13	670,05	25,89	0,68	0,93
P-30	116,06	671,36	25,91	0,65	0,93
P-31	116,09	682,20	26,12	0,51	0,93
P-32	115,63	670,69	25,90	0,65	0,93
P-33	115,34	687,10	26,21	0,41	0,93
P-34	115,80	684,98	26,17	0,49	0,93
P-35	116,46	692,78	26,32	0,41	0,93
P-36	116,00	693,16	26,33	0,34	0,93
P-37	116,00	685,37	26,18	0,43	0,93
P-38	116,77	699,26	26,44	0,33	0,93
P-39	116,26	681,20	26,10	0,49	0,93
P-40	116,13	680,79	26,09	0,54	0,93
P-41	115,95	697,02	26,40	0,29	0,93
P-42	116,27	690,53	26,28	0,40	0,93
P-43	116,37	691,32	26,29	0,36	0,93
P-44	116,19	692,58	26,32	0,35	0,93

Внутрішня узгодженість шкал **опитувальника стилів батьківського виховання (про матір)** Mean=84,6 Std.Dv.=14,9 Valid N:252 (усі шкали) Cronbach alpha: **,83**
Standardized alpha: ,83 Average inter-item corr.: ,15

	Mean if - deleted	Var. if - deleted	StDv. if - deleted	Itm-Totl - Correl.	Alpha if - deleted
Mum-1	82,06	207,85	14,42	0,40	0,82
Mum-2	81,29	213,26	14,60	0,21	0,83
Mum-3	81,26	213,73	14,62	0,18	0,83
Mum-4	82,34	204,41	14,30	0,50	0,82
Mum-5	81,85	206,03	14,35	0,44	0,82
Mum-6	82,17	207,02	14,39	0,38	0,82
Mum-7	81,55	214,40	14,64	0,18	0,83
Mum-8	81,55	208,67	14,45	0,34	0,82
Mum-9	81,96	213,32	14,61	0,18	0,83
Mum-10	82,02	209,04	14,46	0,35	0,82
Mum-11	81,67	203,92	14,28	0,45	0,82
Mum-12	81,89	209,71	14,48	0,31	0,83
Mum-13	81,83	213,69	14,62	0,20	0,83
Mum-14	82,21	213,57	14,61	0,26	0,83
Mum-15	81,62	203,95	14,28	0,49	0,82
Mum-16	81,53	213,55	14,61	0,20	0,83
Mum-17	82,23	206,16	14,36	0,46	0,82
Mum-18	81,83	211,67	14,55	0,24	0,83
Mum-19	81,83	207,41	14,40	0,38	0,82
Mum-20	81,61	206,89	14,38	0,40	0,82
Mum-21	82,25	214,55	14,65	0,18	0,83
Mum-22	81,74	203,32	14,26	0,55	0,82
Mum-23	81,62	203,41	14,26	0,50	0,82
Mum-24	81,74	205,03	14,32	0,45	0,82
Mum-25	82,22	216,18	14,70	0,15	0,83
Mum-26	81,42	207,83	14,42	0,41	0,82
Mum-27	81,62	203,76	14,27	0,54	0,82
Mum-28	82,34	214,56	14,65	0,21	0,83
Mum-29	81,48	212,08	14,56	0,26	0,83
Mum-30	81,83	203,88	14,28	0,48	0,82

Таблиця Ж.4

Внутрішня узгодженість шкал **опитувальника стилів батьківського виховання (про батька)** Mean=77,9 Std.Dv.=25,6 Valid N:252 (усі шкали) Cronbach alpha: **,95**
Standardized alpha: ,95 Average inter-item corr.: ,43

	Mean if - deleted	Var. if - deleted	StDv. if - deleted	Itm-Totl - Correl.	Alpha if - deleted
Dad-1	75,53	610,18	24,70	0,59	0,95
Dad-2	74,96	605,09	24,60	0,62	0,95
Dad-3	74,92	606,34	24,62	0,59	0,95
Dad-4	75,62	609,01	24,68	0,66	0,95
Dad-5	75,48	606,49	24,63	0,69	0,95
Dad-6	75,52	609,33	24,68	0,64	0,95
Dad-7	75,03	605,54	24,61	0,63	0,95
Dad-8	75,17	604,44	24,59	0,64	0,95
Dad-9	75,35	616,09	24,82	0,47	0,95
Dad-10	75,47	611,93	24,74	0,60	0,95
Dad-11	75,26	602,34	24,54	0,71	0,95
Dad-12	75,11	608,51	24,67	0,59	0,95
Dad-13	75,27	609,31	24,68	0,60	0,95
Dad-14	75,66	613,25	24,76	0,63	0,95
Dad-15	75,26	602,67	24,55	0,71	0,95
Dad-16	75,06	607,02	24,64	0,62	0,95
Dad-17	75,60	613,58	24,77	0,60	0,95
Dad-18	75,33	616,60	24,83	0,45	0,95
Dad-19	75,20	606,78	24,63	0,64	0,95
Dad-20	75,23	605,03	24,60	0,70	0,95
Dad-21	75,46	618,70	24,87	0,48	0,95
Dad-22	75,32	605,20	24,60	0,68	0,95
Dad-23	75,20	600,28	24,50	0,73	0,95
Dad-24	75,26	603,39	24,56	0,70	0,95
Dad-25	75,45	617,84	24,86	0,50	0,95
Dad-26	75,06	605,09	24,60	0,70	0,95
Dad-27	75,25	605,41	24,61	0,72	0,95
Dad-28	75,53	619,55	24,89	0,50	0,95
Dad-29	75,04	606,05	24,62	0,63	0,95
Dad-30	75,31	606,78	24,63	0,66	0,95

Додаток И

Результати регресійного аналізу

Таблиця И.1

Результати регресійного аналізу за шкалою загальний перфекціонізм для усієї вибірки
 $R = ,3$ $R^2 = ,092$ Adjusted $R^2 = ,085$ $F(2,250) = 12,63$

	Beta	Std.Err. - of Beta	B	Std.Err. - of B	t(250)	p-level
Intercept			86,5	6,5	13,2	0,00
Авторитарний мами	0,23	0,06	0,7	0,19	3,78	0,00
Авторитарний батька	0,16	0,06	0,38	0,15	2,65	0,008

Таблиця И.2

Результати регресійного аналізу за шкалою загальний перфекціонізм для тих,
 кого виховували обоє батьків

$R = ,27$ $R^2 = ,072$ Adjusted $R^2 = ,056$ $F(3,176) = 4,5$ p

	Beta	Std.Err. - of Beta	B	Std.Err. - of B	t(176)	P-level
Intercept			102,9	10,42	9,87	0,00
Авторитарний мами	0,18	0,07	0,53	0,21	2,5	0,01
Авторитарний батька	0,14	0,07	0,32	0,17	1,88	0,06
Авторитетний мами	-0,1	0,07	-0,31	0,24	-1,32	0,19

Таблиця И.3

Результати регресійного аналізу за шкалою жорсткий перфекціонізм для усієї вибірки
 $R = ,13$ $R^2 = ,017$ Adjusted $R^2 = ,01$ $F(2,25) = 2,18$ p

	Beta	Std.Err. - of Beta	B	Std.Err. - of B	t(250)	p-level
Intercept			24,79	1,95	12,71	0
Авторитарний мати	0,09	0,06	0,08	0,06	1,45	0,15
Авторитарний батько	0,08	0,06	0,05	0,04	1,25	0,21

Таблиця И.4

Результати регресійного аналізу за шкалою жорсткий перфекціонізм для тих,
 кого виховували обоє батьків

$R = ,16$ $R^2 = ,027$ Adjusted $R^2 = ,016$ $F(2,18) = 2,44$ p

	Beta	Std.Err. - of Beta	B	Std.Err. - of B	t(177)	p-level
Intercept			30,26	2,50	12,11	0,00
Дозвільний мати	-0,12	0,07	-0,13	0,08	-1,68	0,09
Авторитарний батько	0,11	0,07	0,07	0,05	1,44	0,15

Таблиця И.5

Результати регресійного аналізу за шкалою **самокритичний перфекціонізм** для усієї вибірки
 $R = ,42$ $R^2 = ,18$ Adjusted $R^2 = ,097$ $F(1,10) = 2,2$ p

	Beta	Std.Err. - of Beta	B	Std.Err. - of B	t(10)	p-level
Intercept			36,59	8,81	4,15	0,00
Авторитетний батько	0,42	0,29	0,46	0,31	1,48	0,17

Таблиця И.6

Результати регресійного аналізу за шкалою **самокритичний перфекціонізм** для тих,
кого виховували обоє батьків
 $R = ,25$ $R^2 = ,06$ Adjusted $R^2 = ,04$ $F(3,176) = 3,8$ p

	Beta	Std.Err. - of Beta	B	Std.Err. - of B	t(176)	p-level
Intercept			43,63	5,80	7,52	0,00
Авторитарний батько	0,16	0,07	0,19	0,09	2,14	0,03
Авторитарний мати	0,13	0,08	0,19	0,11	1,70	0,09
Дозвільний мати	-0,09	0,08	-0,17	0,14	-1,18	0,24

Таблиця И.7

Результати регресійного аналізу за шкалою **нарцистичний перфекціонізм** для усієї вибірки
 $R = ,28$ $R^2 = ,079$ Adjusted $R^2 = ,072$ $F(2,250) = 10,75$ p

	Beta	Std.Err. - of Beta	B	Std.Err. - of B	t(250)	p-level
Intercept			24,12	3,27	7,37	0,00
Авторитарний мати	0,24	0,06	0,35	0,09	3,96	0,00
Дозвільний батько	0,12	0,06	0,16	0,08	1,97	0,05

Таблиця И.8

Результати регресійного аналізу за шкалою **нарцистичний перфекціонізм** для тих,
кого виховували обоє батьків
 $R = ,23$ $R^2 = ,05$ Adjusted $R^2 = ,03$ $F(3,176) = 3,16$ p

	Beta	Std.Err. - of Beta	B	Std.Err. - of B	t(176)	p-level
Intercept			32,73	4,95	6,61	0
Авторитарний мати	0,18	0,07	0,25	0,10	2,40	0,02
Дозвільний батько	0,10	0,08	0,14	0,10	1,31	0,19
Авторитетний мати	-0,08	0,07	-0,13	0,12	-1,12	0,26

Додаток К
Порівняльний аналіз

Таблиця К.1

Порівняльний аналіз за показником загального перфекціонізму на усій вибірці, $p < ,05$	
Чоловіки	Жінки
Авторитарний матері - $p = 1$	Авторитарний матері - $p = 0,00$
Авторитетний матері - $p = 0,9$	Авторитетний матері - $p = 0,1$
Дозвільний матері - $p = 1$	Дозвільний матері - $p = 0,3$
Авторитарний батька - $p = 0,32$	Авторитарний батька - $p = 0,02$
Авторитетний батька - $p = 0,2$	Авторитетний батька - $p = 0,08$
Дозвільний батька - $p = 0,4$	Дозвільний батька - $p = 0,5$

Таблиця К.2

Порівняльний аналіз за показником загального перфекціонізму на вибірці тих, кого виховували батьки, $p < ,05$	
Чоловіки	Жінки
Авторитарний матері - $p = 0,5$	Авторитарний матері - $p = 0,05$
Авторитетний матері - $p = 0,6$	Авторитетний матері - $p = 0,03$
Дозвільний матері - $p = 1$	Дозвільний матері - $p = 0,1$
Авторитарний батька - $p = 0,3$	Авторитарний батька - $p = 0,3$
Авторитетний батька - $p = 0,2$	Авторитетний батька - $p = 0,08$
Дозвільний батька - $p = 0,2$	Дозвільний батька - $p = 0,4$

Додаток Л

Кореляційний аналіз

Таблиця Л.1

Кореляційний аналіз між шкалами перфекціонізму та самоефективності
 $p < ,05000$

	Valid - N	Spearman - R	t(N-2)	p-level
Жорсткий перфекціонізм & самоефективність	252	-0,00	-0,03	0,98
Самокритичний перфекціонізм & самоефективність	252	-0,02	-0,38	0,71
Нарцистичний перфекціонізм & самоефективність	252	0,049	0,77	0,44
Перфекціонізм & самоефективність	252	0,00	0,04	0,97